

20 yıllık deprem vergisi nereye gitti?

1999 depreminden sonra toplanmaya başlanan ve deprem vergisi olarak bilinen özel iletişim vergisiyle elde edilen en az 66 milyar liranın akabeti merak konusu...

Elazığ ve Malatya'yı sarsan 6.8 büyüklüğündeki deprem sonrası 20 yıldır toplanan deprem vergisinin akabeti yeniden tartışma konusu oldu. Kızılay'ın deprem sonrası SMS yoluyla bağış talep etmesine sosyal medyadan tepki gösterilirken 50 kişiye de soruşturma açıldı. Deprem için toplanan verginin evveliyatı 1999 yılına dayanıyor. Dönemin DSP, ANAP, MHP'den oluşan koalisyon hükümeti, 17 Ağustos 1999'da meydana gelen Marmara depreminden bir hafta sonra 24 Ağustos 1999'da TBMM'ye bir kanun tasarısı sundu. Tasarı, Meclis'te yasalaşmayı beklerken Türkiye, 12 Kasım 1999'da Düzce depremi ile sarsıldı.

VERGİ, 2003'TE KALICI HALE GETİRİLDİ

TBMM'de tasarının kabul edilmesinin ardından 4481 sayılı Kanunla belirlenen vergiye bazı ek vergiler de eklendi. Bu vergiler, yüzde 5 ek kurumlar vergisi, bir defaya mahsus emlak vergisi, ek motorlu taşıtlar vergisi, cep telefonu konuşmalarından ve tesis ücretlerinden alınmak üzere yüzde 25 oranında özel iletişim vergisini kapsıyordu. Özel iletişim vergisinin uygulama süresi 31 Aralık 2000'e kadardı ancak bu kısıtlı tarih öngörülen verginin süresi uzatıldı. 2003 yılında çıkarılan 5035 sayılı Kanunla da kalıcı hale getirildi. Sadece 2000 yılında deprem vergisi olarak anılan özel iletişim vergisinden 2 milyar 694 milyon lira gelir elde edilirken, 1999-2003 arasında bu sayı 7 milyar 275 milyon lirayı buldu. İlk ortaya konduğunda cep telefonu konuşma ücretlerinden alınan yüzde 25 vergiyle sınırlıyken 2003 yılındaki değişiklikle radyo ve televizyon uydü platformu ve kablo-

lu yayınlar da bu kapsama alındı. Yapılan değişiklikler ve kapsamın genişletilmesiyle birlikte 2003'de 1 milyar 48 milyon lira olan özel iletişim vergisi gelirleri, 2004'te 2 milyar 15 milyona, 2005'te 3 milyar 54 milyona yükseldi. 1999'dan 2019'a kadar elde edilen toplam gelir ise 66 milyar 379 milyon liraya ulaştı. Günümüzde ise vatandaşlar, cep telefonu başta olmak üzere internet, bankacılık işlemleri, Spor Toto, Milli Piyango, uçak biletleri, gümrük ve pasaport işlemleri gibi birçok hizmet bedelinin içinde bu vergiyi ödemeye devam ediyor.

"KONUT VE YATIRIMLARDA KULLANILDI"

Deprem vergilerinden elde edilen gelir ayrı bir fona aktarılmazken, doğrudan merkezi bütçe içinde değerlendirildi. Marmara ve Düzce depremlerinde mağdur olan depremzedelere kira ve barınma yardımı yapılırken 44 bin 107 geçici, 42 bin 587 kalıcı konut inşa edildi. 2011'de dönemin Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, toplanan deprem vergilerinin sağlık, eğitim, duble yollar gibi 74 milyonun ihtiyacını karşılamak için kullanıldığını söylemişti. Hükümetten yapılan açıklamalarda toplanan verginin deprem alanlarında konut yapımı ve bölgenin normale dönmesi için planlanan yatırımlarda kullanıldığı iddia ediliyor. Elazığ depremi sonrası Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum da Elazığ'da iki bin yeni konut üretimine başlanacağını, saha ve zemin etüt çalışmalarının acilen devreye sokulduğunu söyledi.

NEREYE AKTARILDIĞI DENETLENEMİYOR

Toplanan verginin nereye aktarıldığını ve bu gelirle neler yapıldığını denetlemek ise neredeyse imkânsız. 1 Ocak 2006 tarihinde uygulanmaya başlanan 5018 sayılı Kanunla "Belirli gelirlerin belirli giderlere tahsis edilmesi esastır" maddesi eklendi. Yani bu vergiler doğrudan merkezi bütçeye aktarılıyor ve kanunun izin verdiği her türlü kamu hizmeti için harcanabiliyor. Yani İstanbul'da yaşayan bir vatandaşın edinilen vergi miktarı İstanbul için harcanacak gibi bir zorunluluk bulunmuyor. Dolayısıyla merkezi bütçeye aktarılan özel iletişim vergisinin de nereye aktarıldığı belirsiz. CHP Genel Başkan Yardımcısı **Muhammed Erkek**, Ela-

zığ'daki depremin ardından "Deprem için para toplanıyor, deprem için harcanmıyor. Elazığ'da gereken her yardımı herkes yapar ama bu paralar yardımın amacına kullanılıyor mu ki? Şeffaflığı yitirmiş bir iktidar ile karşı karşıyayız" açıklamasını yapmıştı.

"BAKANLAR BİLE BİLMİYOR"

CHP Mersin Milletvekili **Alpay Antmen** ise Bakanların dahi verginin akabetini bilmediğini iddia etti: "Yaklaşık bir yıl önce Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak'a çok net, yorumsuz sorduk. '1999'dan 2018 yılına kadar toplanan paranın ne kadarı depremlerin vereceği zararları ölemek için kimler tarafından ne şekillerde harcanmıştır?' Onlar da 'Biz bilmiyoruz İçişleri Bakanlığı bilir' dedi. Biz daha sonra hem soru önergesi ile hem de CİMER aracılığı ile İçişleri Bakanlığı'na sorduk. Aylardır cevap veren yok. Kimse bilmiyor."

Gazeteci Çiğdem Toker, 2003 yılında AKP'nin ilk Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'a "Deprem için konulan vergilerin beş yıldır birer yıl uzatılması, toplumda bir inançsızlık sorununa yol açıyor mu? Bunları kalıcı hale getirmeyi düşünüyor musunuz?" diye sormuş, Unakıtan şu cevabı vermişti: "Milleti aldatmanın alemî yok. Vergiyi getirirken bir gerekçe aranmış, deprem vergisi denmiş. Bütçe açığını kapatmak için konulmuş. Bugüne kadar depreme de mi gitmiş? Yıllardır topluyorsun bu vergileri, vazgeçemiyorsun da. Bu vergilerde yeniden yapılandırmaya gideceğiz. Gerekli düzenlemeleri yaparak milletin karşısına da 'evet bunlar budur' diye net çık-mak istiyoruz. Kimse kimseyi kandırmasın."

Haydi Türkiye! İyilik
#SensizOlma. Elazığ ve
Malatya için DEPREM yaz
2868'e gönder, 10TL ile sen de
destek ol. "Milletçe Yanınızdayız"
kizilay.org.tr/b/ed B001

KIZILAY, BAĞIŞ TALEP ETTİ

Kızılay Başkanı Kerem Kinik, Elazığ'daki deprem sonrası sosyal medya üzerinden Kızılay'a bağış yapılmasını istedi. Kinik, SMS'le bağış talep ettiği paylaşımını kısa süre sonra siterken, Kızılay birçok vatandaştan da mesaj yoluyla 10 TL bağış istedi. Elazığ-Malatya Depremi'nin ilk gününde para yardımı çağrısıyla tepki çeken Kızılay'ın, yurtlarındaki tecavüz olaylarıyla gündeme gelen Ensar Vakfı'na 8 milyon dolar bağışta bulunduğu ortaya çıktı. Kızılay bu bağışı, Başkentgaz'ın kendisine yaptığı bağışı aktararak yaptı. Kızılay Genel Müdürlüğü de Ensar'a bağış belgesini paylaşarak iddiayı doğruladı.

SOSYAL MEDYA TEPKİSİNE SORUŞTURMA

Sosyal medyada provokatif paylaşım yaptığı iddia edilen 50 kişi hakkında da Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'nca soruşturma başlatıldı.

Soruşturma "halk arasında endişe, korku ve panik yaratmak", "Türk milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, devletin kurum ve organlarını aşağılama" suçlarından dolayı açıldı. Provokatif paylaşımında bulunduğu iddia edilen kişilerin yer tespiti yapılıncasına kadar gözaltı işleminin yapılacağı öğrenildi.